

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva b. telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Kdo je zmagal v Nemčiji?

Hindenburg ali Hitler? Republika in demokracija ali diktatura in absolutizem? Pamet, zdravo gledanje na resničnost ali utopija vse obvladujočega Wotanovega kraljestva, in brutalna sila nad dostojanstvom človeka?

Da je zmagal Hindenburg, povedo številke o nedeljskih volitvah; saj si ni priboril samo relativne večine glasov, ki bi bila pri drugem glasovanju zadostovala za izvolitev, temveč tudi absolutno. Toda te številke so mrtve, statične. Edino primerjava z rezultatom prejšnjih volitev, ne samo predsedniških, temveč tudi parlamentarnih bi jih oživila, da bi lahko pokazale, v kateri smeri gre prav za prav politični razvoj v Nemčiji. Maršal Hindenburg lahko maja za novih sedem let zasede stolično predsedniško nemške republike; toda kaj bi to pomagalo, ako bi v tem času mandati Hitlerjeve stranke zrastle od okoli 100 (pri volitvah v septembru 1930) na 180 — 11 milijonov glasov bi dalo narodno socialistični stranki pravico do 180 mandatov v državnem zboru — in od 11 na 137, kakor bi jih moral Hitler dobiti pri prihodnjih volitvah v pruski deželni zbor na podlagi rezultata predsedniških volitev 13. marca?

Težko je na podlagi nedeljskih volitev postaviti prognozo o bodočnosti Nemčije. Ker niso Hugenbergovi nacionalisti postavili več lastnega kandidata, so nedeljske številke še bolj medle kakor podatki o prvem glasovanju 13. marca. Hindenburg je prejel okoli 700.000 glasov več kakor pri prvem glasovanju, Hitler pa okoli 2.000.000 več. Kdo je potem v nedeljo zmagal? Vprašanje je, ali so ti novi volivci res Hitlerjevi pristaši, ali pa so po večini iz vrst nemških nacionalistov, ki nastopajo sicer pri volitvah samostojno in so kljub harzburgskemu dogovoru o enotni »narodni opoziciji« v hudem boju s Hitlerjem, a so glasovali zanj samo iz opozicije proti Brüningovemu režimu. V nobenem primeru ni mogoče zanikati Hitlerjevega napredka. Ako obsojajo njegovi nasprotniki in tudi vsak trezno misleč politik njegova agitacijska sredstva, njegovo demagoško, ki mu v zgodovini političnih borb ni para, ako se zgražajo nad strohovitim terorjem, ki ga je stranka narodnih socialistov izvajala celo nad državnim uradništvom in zasebniki, ako obsojajo takšne volivne trike, kakor je širjenje letakov, da bo Brüningova vlada znižala podporo brezposelnim, ali pa, da je komunistična stranka zaukazala delavstvu, naj voli za Hitlerja, ako pametni Nemci in seveda tudi Poljaki obsojajo zapeljavanje vzhodno-pruskih kmetov s strašilom, da lahko Poljska vsak trenutek vdere v deželo, kaj vse te obsodbe izdaja, če pa gre nemški narod kljub temu Hitlerju na limanice?

Zadnja volivna kampanja je pokazala, da so se republikanske stranke, tako zvene stranke reda, centrum, manjše demokratske stranke in socialistična, zavedle, da je skrajni čas, da stisnejo zobe in se postavijo strahovladu po robu. Centrum in socialisti demokraciji so se spustili v volivni boj z nepričakovanim elanom in proti Hitlerjevemu udarnim četam je nastopila »železna fronta«. Vlada se je do pred kratkim obnašala napram Hitlerju nekako tako, kakor so se liberalne vlade v Italiji proti Mussoliniju. Liberalne vlade v Italiji so menile, da bodo komunizem zatrle s tem, da se proti nezakonitosti spustijo v boj z nezakonitostjo in pustijo Mussolinijevim fašistom, da kot »čuvarji zakonov« silo zatirajo »rdečec« in »narodne izdajalce«. To se je nad italijansko demokracijo bridko pošalevalo. Fašisti so kmalu zgrabili za celo roko in se polastili oblasti. Nemške vlade so že več časa rabile hitlerstvo v svoje zunanje politične namene. Zato so z blagohotnim očesom spremljale Hitlerjevo gibanje in parade narodnih socialistov so jim ugajale; saj so marsikatero koncesijo v Parizu iztisnile, sklicujoč se na nevarnost gibanja narodnih socialistov, ki ga bo mogoče ustaviti edino z olajšanjem nemških obvez napram inozemstvu. Brüningova vlada kaže danes mnogo več energije proti Hitlerju, hiše preiskave in obvezne velikočasne počitnice začasno volivne kampanje, ki so bile v škodo v prvi vrsti narodnim socialistom, pričajo o tem. Odločilnega koraka, to je razpustiti Hitlerjeve udarne čete in proglasiti njegovo stranko za nezakonito, vendar ne storiti. Ali morda računa še na možnost sodelovanja s Hitlerjem? Ali se morda tega ne upa več storiti?

Da bi se Hitler polastil oblasti s fašističnim pohodom v Berlin, ni verjetno. V Nemčiji bi to ne šlo tako lahko kakor v Italiji. Zgodovina je vendar učiteljica narodov, nemška demokracija se zaveda, da ji gre za biti ali ne biti; za svoj obstoj se bo borila do skrajnosti. Hitlerjev poskus, da bi se s silo polastil oblasti, bi brez dvoma izvalil državljansko vojno. Hitler že svojega upora v monarkovski pinceti l. 1923. ni imel poguma izvesti in tudi drugega ugodnega trenutka, ki je nastopil po silajni volivni zmagi v septembru 1930, ni izrabil. Sam pravi, da hoče priti na oblast po zakoniti poti. Morda je to res. Zaveda se, da je zakonita borba proti njemu tako težka, kakor je borba proti bedi, njegovemu prvemu zavezniku. Boriti se proti njemu je prav tako težko, kakor zaposliti šest milijonov delavcev, vrniti srednjim meščanskim slojem premoženje, ki so ga zgubili zaradi inflacije, dati časno službo neštevilnim Viljemovim častnikom, ki so po revoluciji leta 1918. ostali na cesti, vrniti Nemčiji njene nekdanje kolonije — reparacij Nemčija ne plačuje več — ter sploh razveljaviti mirovne pogodbe. To so Hitlerjeva volivna gesla, to so zahteve nemškega ljudstva, ki so mu pod vplivom Hitlerjeve propagande prešle v kri in meso, to so ideali nemirne nemške mladine, ki se ji tako priležejo sanje o Nemčiji, poveljani v Wotanovem kraljestvu. Težko je tudi boriti se proti stranki, ki ji stavijo na razpolago milijone industriji in ban-

Amerika pozivlje Evropo k pameti

Zeneva, 11. apr. Tukaj vlada veliko pričakovanje glede razorožitvene konference, ki se v kratkem zopet otvori. Predvsem se opaža resen ton ameriških listov, ki so zaradi neuspeha podonavske konference zelo pesimistično razpoloženi in evropske države pozivljejo, naj se vendar ob dvajseti uri zdravijo. Odhod državnega tajnika za zunanje zadeve Stimsona, ki se je 8. aprila vrkal na »Ile de France«, da se z ameriško delegacijo poda na razorožitveno konferenco, daje ameriškim listom povod, da berejo Evropi temeljite lekcije. »Washington Post« pravi, da Evropa ne sme pričakovati od Amerike izbrisa vojnih dolgov, ako ne bo izvedla temeljite razorožitve. »New York Herald Tribune« upa, da se bo odslej delalo bolj resno in temeljito, ker se opaža, da med Francijo in Anglijo obstaja sporazum. »Boston Transcript« meni, da je politični položaj v Evropi jako resen in pol negotovosti ter svetuje veseliam, naj ne pozabijo, da živimo v letu 1932, ne pa v letu 1914. »Los Angeles Times« je mnenja, da se sedanji položaj v Evropi ne bo zboljšal, dokler ne bo razjasnjeno vprašanje, kdo bo prijel za vajeti države v Franciji, to se pravi, da bo mogoče upati na uspeh tako razorožitvene konference kakor prizadevanj za gospodarsko unijo sredi Evrope šele po volitvah na Francoskem.

Radikalen razorožitveni predlog Italije

Glede problemov razorožitvene konference je zabeležiti samo eno novo dejstvo. V Zenevo je namreč dospela spomenica Italije, ki predlaga jako radikalen načrt glede razorožitve. Italijanska vlada predlaga:

1. Na kopnem naj se uniči vsa težka artiljerija kakor tudi vsi tanki. Pod težko artiljerijo se razumejo vsi kalibri, granate in močnjari, ki presega kaliber 100 mm. Uničenje se ima zgoditi potom preliti, oziroma razdrobiti v male kose.
2. Na morju se imajo uničiti vse linijske ladje in vse podmornice kakor tudi vse ladje, ki služijo za aeroplane. Pod linijsko ladjo se razume vsaka ladja, ki ima nad 10.000 ton in topove, ki presega kaliber 203 mm. Uničenje se ima efektirati potom potopitve, demolicije ali spremembe vojne ladje v kasarniško ladjo.
3. V zraku: uničenje vseh aeroplanov, ki služijo bombardiranju. Izključena so torej od uničenja samo letala za poizvedovanje in zračno polico.
4. Uničenje vseh sredstev za kemično in bakteriološko vojno. Uničenje ima obsegati vse dušilive, strupene in solze povzročajoče pline, vse strupene tekočine kakor tudi bakteriološke substance.

V srhu izvršitve teh sklepov mora vsaka država natančno naznačiti število vojnih sredstev, ki se morajo uničiti, uničenje samo pa ima nadzorovati Zveza narodov. Uničenje se ima zgoditi v maksimalnem določenem roku po etapah.

Nezaupanje do Italije

Ti predlogi Italije, ki so sami na sebi jako idealni, so seveda takoj vzbudili upravičen sum, da niso odkritosrčno misljeni, ampak da imajo samo namen, služiti kot sredstvo diplomatske borbe proti Franciji na razorožitveni konferenci. Politiki in vojni tehniki, ki to nezaupanje do Italije goje, naglašajo tudi, da so italijanski predlogi tudi zato nerealni, ker bi se tako uničenje moralo izvršiti le v tolikem obsegu, da bi nobena država po uničenju imenovanih sredstev ne bila napram drugi na slabšem, nego je danes. Izvedba italijanskega načrta brez vsakega relativnega številčnega ključa bi imela za rezultat to, da bi Italija bila na boljšem, Francija pa na slabšem.

Nadaljevanje razorožitvene konference

Zeneva, 11. apr. Ž. Danes popoldne se je na daljevala razorožitvena konferenca. Včeraj je konferiral Henderson z nemškim delegatom Nadolnyjem. Danes bo ameriška delegacija obiskala nemško delegacijo. Popoldne pa se je sestel glavni odbor. Nadolny bo govoril o vprašanju: ali znižati ali omejiti razoroževanje. Najbrž pa tu tudi govoril predsednik francoske vlade Tardieu.

Po Hindenburgovi izvolitvi

Berlin, 11. aprila. Po uradnih podatkih je rezultat nedeljskih volitev za predsednika republike sledeč:

Oddanih je bilo 36.491.694 glasov, to je 1.155.421 manj kakor pri prvih volitvah. Od oddanih glasov odpade na Hindenburga 19.359.642, kar pomeni absolutno večino; ta ni bila niti potrebna, ker v drugem skratčinju zadostuje relativna večina za izvolitev. Hindenburg je prejel za 708.912 glasov več kakor pri zadnjih volitvah. Za Hitlerja je glasovalo 13.417.460 volivcev, to je za 2.078.175 več kakor pri prvem glasovanju.

Na komunista Thälmanna odpade 3.706.388 glasov, to je za 1.276.809 glasov manj kakor pri prvih volitvah. Njegove zgube so večje, kakor znaša nazadovanje volivne udeležbe.

Volivna udeležba znaša 83%, torej za 3% manj kakor pri prvem glasovanju. 8204 glasov je bilo razporejenih.

Berlin, 11. aprila. tg. Glavni uspeh Hindenburga je v tem, da je pri drugi volitvi dosegel mnogo več kot absolutno večino. Njegovi glasovi so najbrže narasli od pristašev stahlhelmovca Düsterberga, ki je pri prvih volitvah zbral zane 2 in pol milijona glasov. Nedvomno pa je, da je tudi Hitler dobil zelo znatno število teh glasov, poleg tega pa tudi zelo številne glasove komunistov, ki so pri drugi volitvi izgubili 1.300.000 glasov. Samo dejstvo, da je bila udeležba pri včerajšnji volitvi manjša, še ne daje pojasnila za izpremenjeno razmerje glasov. Nauk iz včerajšnje volitve je torej ta, da pristaši radikalnih ekstremistov zelo fluktuirajo. Za bodoče volitve 24. aprila v pruski, bavorski, württemberski in anhaltski deželni zbor ni torej mogoče ničesar prerokovati. Gotovo pa je računati s tem, da bodo narodni socialisti v pruskem deželnem zboru bistveno pomnožili svoje sedeže. Vsekakor bo težko sestaviti v pruskem deželnem zboru večino.

Nikake spremembe v vladi

Berlin, 11. aprila. tg. Državni kanceler dr. Brüning je danes dopoldne čestital Hindenburgu k zmagi in mu obenem po demokratskih načelih predložil demisijsko vsega kabineta. Hindenburg je demisijsko odklonil in poveril dr. Brüningu nadaljnje vodstvo vlade. Vest, ki so jih širili komunistični listi že pred volitvami o prenosu kabineta, se ponavljajo danes tudi v listih desnčarske opozicije. Govorilo se je, da bo vojni minister dr. Gröner izročil notranje ministrstvo Gördeljerju, ki je varčevalni komisar in župan v Leipzigu. Govorilo se je tudi o novem zunanjem ministru, ker sedaj upravlja zunanje ministrstvo državni kanceler sam. Kot kandidata zunanjega ministra se imenujeta državni tajnik Bülow in nemški poslanik v Angliji Nadolny.

V sredo bo dr. Brüning odpotoval v Zenevo, da se udeleži zasedanja Sveta narodov in razorožitvene konference ter da bo vodil mednarodne razgovore o reparacijskem problemu in podonavskem vprašanju. Tam se bo sestel s šefi in zunanjimi ministri raznih vlad iz Evrope, pa tudi s Stimsonom.

nikli v upanju, da bi si v Hitlerjevem III. kraljestvu zopet opomogli.

Borba proti Hitlerju se je začela pozno. Bližnja bodočnost bo pokazala, ako ne sploh prepozno.

Hindenburg poziva k edinosti

Berlin, 11. apr. Ž. Predsednik nemške republike Hindenburg je izdal ob priliki svoje ponovne izvolitve na nemški narod sledeči proglas: »Zahvaljujem se za zaupanje, ki mi ga je ponovno izkazal nemški narod, in objavljam, da bom tudi nadalje z vsemi svojimi močmi služil domovini, ter pri tej priliki sprejemam novo izvolitev za predsednika države. Zvest svoj priseg, bom svojo dolžnost tudi nadalje vršil nepristransko in pravično s čvrsto voljo, da pomagam naši domovini do svobode in enakopravnosti v zunanji politiki in bom skrbel za notranjo slogo in napredek. Vsem nemškim možem in ženam, ki so me volili, pošiljam opozorilo, naj sedaj mirujejo ter naj se združijo. Kakor pred sedmimi leti, tako tudi danes pozivam ves narod na sodelovanje. Edino z združenimi močmi bomo lahko izvojevali svobodo nemškega naroda. Edino, če bomo združeni, bomo lahko izvršili to veliko delo in vladali nad svojo usodo. V slogi je napredek. Z Bogom na delo!

Politični spopadi v Nemčiji

Berlin, 11. apr. AA. Iz Hamburga poročajo, da je v neki tamkajšnji ulici prišlo do spopada med nacionalnimi socialisti in komunisti. Ena oseba je bila ubita, več pa jih je ranjenih. — Tudi iz Solina poročajo, da je prišlo do spopadov, in sicer med komunisti, nacionalnimi socialisti in pristaši železne fronte. Pri spopadu so štiri nacionaliste in dva komunisti obili. Več stražnikov je bilo ranjenih, med njimi nekateri nevarno.

Dunajska vremenska napoved. Izpremenljivo vreme hladnega aprilskega značja s kratkimi viharji in zapadnimi do severozapadnimi vetrovi.

Zagrebska vremenska napoved. Oblačno, spreminljivo, vetrovno in toplo.

Nova Tardieujeva ideja Velikanski denarni trust na vzame v na em podonavske železnice

Budimpešta, 11. aprila. Ž. V Madjarski že več let delajo na tem, da bi modernizirali železnice ali pa, da bi se dele v najem, ker država nikakor ne more dobiti večjega posojila, ki je potrebno za izvršitev velikih del in za investicije. Vsi napori madjarske vlade, ki so bili obrnjeni na to smer, so ostali brez uspeha. Madjarski uradni činitelji so izkoristili preteklo leto obisk francoskega finančnega ministra Flandina, predpreteklo leto pa obisk francoskega državnika, sedaj pokojnega Louchera ter so se spustili z njima v direktna pogajanja. Pa tudi ta pogajanja niso prinesla zaželenih rezultatov.

»Pesti Tözsdec«, glavni in največji madjarski gospodarski list, ki je organ veleindustrije, objavlja, da predsednik francoske vlade Tardieu pripravlja poleg svojega načrta o Podonavju še en grandiozen načrt, po katerem bi se koncentriral ves velekapital v Evropi. V zvezi s to transakcijo bi se v okvirju tega načrta izboljšale in rešile tudi finančne razmere v srednje-evropskih državah. V Amsterdamu je na glavni skupščini delavske zveze mednarodnih vlakov uradno objavljeno, da Tardieu pripravlja ustvaritev novega velikanskega mednarodnega trusta s sedežem v Parizu. Trust bi se pečal z železniškimi posli ter bi se imenoval »Podonavska žel. družba«. Ta železniški trust bi prevzel železnice skoraj vseh podonavskih in baltskih držav. Trust namerava prevzeti železnice 11 držav v obliki najema za dobo 99 let. Francoski denarni trg bi ustanovil ta velikanski trust s kapitalom 1 milijarde dolarjev. Trust bi prevzel vse železnice onih držav, ki bi na to pristale. Dr-

žave, ki bi oddale svoje železniško omrežje v najem, bi dobile od trusta večje amortizacijske posojila. Ta transakcija bi bila največja železniška transakcija na svetu. Verjetno je, da francoski denarni trg ne bo mogel samostojno ustvariti tako velikanskega trusta, ker ne bo imel sam ves potreben kapital, vsled česar bo najbrže vložila velik del svojega kapitala tudi Anglija. O tem načrtu niso bile še uradno obveščene interesirane države. Na Madjarskem so vesti o tem Tardieujevem načrtu sprejele precej skeptično, ker je malo verjetno, da bi se v današnjih razmerah lahko koncentriral tako ogromen kapital. Res je, da Francija kaže v zadnjem času zelo živahno zanimanje za avstrijske in madjarske železnice in če se ne bo mogel izvesti Tardieujev načrt, je zelo verjetno, da bo Francija nekega lepega dne vzela v najem madjarske in avstrijske železnice.

Seja reparacijske banke

Basel, 11. aprila. tg. Današnja seja upravnega sveta mednarodne reparacijske banke je sklenila samo, da se kredit 90 milij. šilingov za avstrijsko narodno banko, ki zapade 16. aprila, podaljša, ter da se podaljšata tudi termina za kredit 20 milij. dolarjev za Madjarsko, ki zapade 18. aprila, in tri milij. dolarjev za Jugoslavijo, ki zapade 28. aprila. Dalje je upravni svet sklenil, da se izda emisija 26.400 novih delnic po 25% in da se za drugo poslovno leto razdeli 6% dividenda. Prihodnja seja bo 9. maja.

„Poštna pokora“

Vse postave in pravilniki na svetu so nepopolni v tem oziru, da niso v stanju predvideti vseh možnih zlorab in posledic. To velja tudi za dokaj zastarele angleške poštne predpise. Številne nejasnosti teh določb nudijo sovražnikom pošte obilo priložnosti za več ali manj duhovite potegavščine. Na nesrečo britske uprave pošte in brzojava stanuje v Londonu stari bogati čudak Reginald Bray, ki mu pomeni to področje edino vsebino njegovega življenja. Tako na pr. ni nikjer povedano v poštne pravilniku, da morajo biti spisana pisma izključno na papirju. Zato ima mr. Bray priliko spuščati v

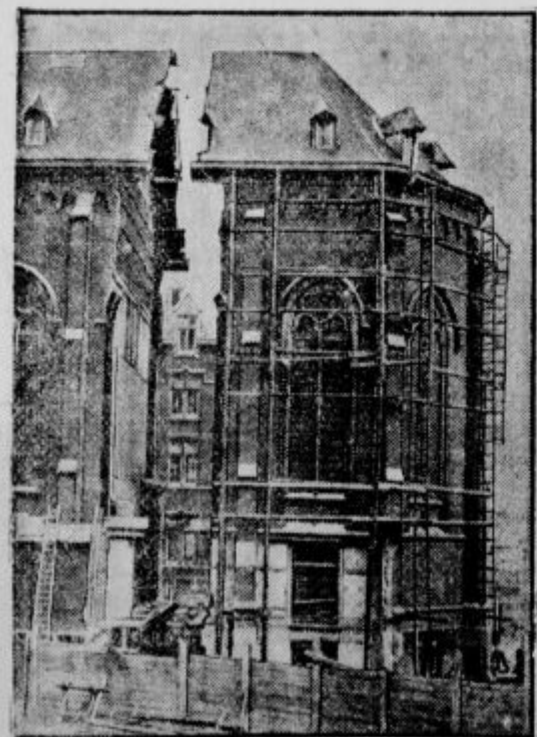
Volivno borbo v Franciji je pričel Tardieu na shodu v Parizu. Volivna borba bo zelo živahna. Foznavalci francoskih razmer so mnenja, da bo zmaga leviča.

nabiralnike pisma, ki jih piše na klobukih, copatah, ovratnikih ali celo kosih čajnega peciva. Včasih, dasi bolj redko, se dogaja, da se slična »pošiljatev« izgubi. V tem primeru takoj zahteva »poštna pokora« (kakor imenujejo mr. Braya pismonoše) po svojem stalnem odvzetniku primerno odškodnino. Nesrečna poštna direkcija mora poizvedovati, kam je izginilo na cigaretni strošnici spisano pismo na naslov g. N. N., ki je bilo vrženo v nabiralnik št. X dne ... meseca ... ob ... uri. Ob lanskem božiču je odkril mr. Bray, da stane poštna nakaznica za en penny dokaj manj kakor navadna dopisnica. Takoj je nakazal vsem svojim znancem po en penny in zraven voščil »vesele praznike«, da ne bi po nepotrebnem razmetaval denarja za znamke.

Kolesa uživajo na Angleškem posebno nizko poštino. Mr. Bray se je dal privežati na kolo, se je osebnostno prijavil kot priporočena pošiljatev ter ga je moral pismonoša peljati domov, ker ga ni mogel z ostalimi kolesi vred natovoriti na streho poštnega avtobusa. Ta zgodba je povzročila veliko ogorčenje pri poštarjih in dosti smeha pri občinstvu na vsem Angleškem.

Po dolgem študiju brzojavnega pravilnika je prišel mr. Bray na nov sijajen domislek. Dolga krajevna imena kot Loch Lomond, Wormwood Scrubs ali celo Sv. Peter pod Svetimi Gorami se računajo v brzojavih za eno samo besedo. To velja navadno za naslove. A »poštna pokora« je prebrskala vse imenik angleških vasi in mest in oddala brzojavko, ki je vsebovala samo 12 plačljivih besed, dasi jih je štela 32. Seveda je moral uradnik tudi pregledati ves zemljepis, ker ni bilo mogoče drugače ugotoviti, da vsebuje brzojavka sama krajevna imena.

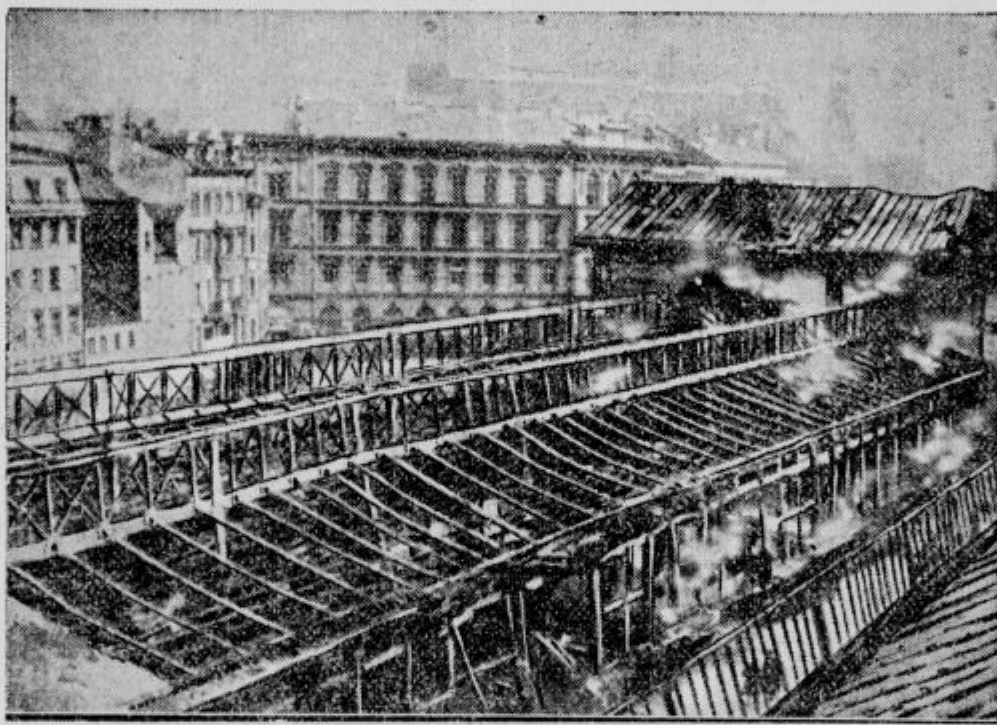
Zadnjič se je mr. Bray le uredil. Prinesel je na pošto novorojenčka neke služkinje in ga hotel poslati kot paket. Pošta je bila pripravljena sprejeti paket, a izjavila, da ne bo jamčila za vsebino. Uradnik je pomolil pošiljatelju paragraf, ki se nanaša na skazljive snovi. Mr. Bray je bil nepopisno ogorčen, ker so ga zavrnili s pomočjo njegovega lastnega orožja. Prisegel je maščevanje, ker je zvedel, da mu je poštni minister hudo zameril iz različnih londonskih pošt dvajsetkrat odposlano »ceno brzojavke«. Pravni izvedenci poštnega ministrstva so se zdaj lotili sestavljanja »naredbe zoper škodljivo delovanje oseb, ki izrabljajo pošto in brzojavne naprave v osebne svrhe brez vsakega praktičnega pomena«. Mr. Bray se ni prestrašil. Objavil je v londonskih dnevnikih, da bo kmalu moral poslati kot poštni paket živega slona. Čim ga dobi, bo napisal na oklih naslov in odkorakal na pošto. Videti bo, ali se bo upala angleška pošta zavrniti britskega državljana in davkoplačevalca. Če bo na-

Razklana cerkev. Znamenito samostansko cerkev sv. Avguština v mestu Jupille pri Lüttichu v Belgiji so podaljšali za 8 in pol metra na ta način, da so prednji del s hidravličnimi žerjavi premaknili.

slov po predpisih čitljiv, bo morala slona prevzeti.

Tako se je pričela odkrita vojna in mr. Bray bo ostal v poštni zgodovini kot povzročitelj zakonov zoper poštne škodljivce. Pred kratkim je objavilo poštno ministrstvo razglas na Angležinje, kjer jih opozarja na stalne, po njih povzročene velike izgube. Obrazi za brzojavke so na Angleškem namreč brezplačni. Zračunano je, da se porabi v Londonu samem letno do 58 milijonov teh lističev. A ugotovljeno je tudi, da se porabi od njih samo 32 milijonov za pošiljanje brzojavk. Ostalih 26 milijonov obrazcev kratkoma izgine. Pošta ima na ta način tisoče funtov škode. Detektiv, ki so pričeli opazovati škodljivce, so kmalu dognali, da pokvarijo ženske največ papirja. Dočim prinašajo moški vnaprej sestavljeno besedilo, pokvari povprečna ženska pri pošiljanju brzojavke najmanj tri obrazce. Zelo dolgo čeka in popravlja tudi še četrti list, preden bo z njim zadovoljna. Zato so poštne kočare za smeti dnevno natlačeno polne. Število pokvarjenih lističev gre v desetisoče. Pošiljateljica zapíše naslov in prehaja k besedilu: »Draga Emmie danes poroka Londonu Jaz Jake neskončno srečna Stanujeva...« Zdaj je treba dodati še naslov in podpis. Mlada gospa nenadoma opazi, da šteje brzojavka več kakor deset besed, torej bo predraga. Zmečkan listič leti v koš. Gospa odtrga novega in prične pisariti z istim uspehom naprej... To je tipičen slučaj za navadne škodljivce. A dogajajo se tudi izredne, težko umljive zlorabe. Neka premožna gospa je pet let pisala na brzojavnih obrazcih svoj dnevnik. Skoraj dnevno je prihajala zvečer, preden so pošto zaprli, po novo zalogo obrazcev in se z njo takoj odpravila. Druge ženske zopet rabijo ta papir za osebno dopisovanje, ker jim ugaja oblika. Zopet druge štedljive gospodinje jemljejo te obrazce, da bi sešile zvezke za kuhinjska navodila in slično. Poštna uprava poziva občinstvo, naj štedi in ne povzroča nepotrebnih stroškov pod pretno globo. Vsi londonski poštarji pa željno pričakujejo, ali ne bo mogoče kaznovati tudi hudobnega mr. Reginalda Braya.

Največja monakovska tržnica je te dni pogorela.

Varčevanje

Varčevanje je beseda, ki jo marsikdo izgovarja, a malokdo upošteva. Izključiti vse nepotrebne izdatke velja za prvi pogoj, da se doseže zaželjeno blagostanje in se zagotovi brezskrbna bodočnost. Nahajati se v dobrih razmerah, prilevat se k srečnikom, ki mu ne groze denarne skrbi, je pač želja vsakogar, ki ni imel sreče, da mu je stal ob zibel bogat oče — vendar imajo ravno ti najmanj veselja do varčevanja. »Šteti pravi čas, pa boš imel v sili prazen žep,« pravi večina. Drugi pa menijo: »Od jutri dalje bomo štedili.« Volja štedenja pa je redko tako močna, da bi mogla obvladovati želje in strasti, tako da pričneš štediti šele takrat, ko nas v to prisili neizprosni »mora«.

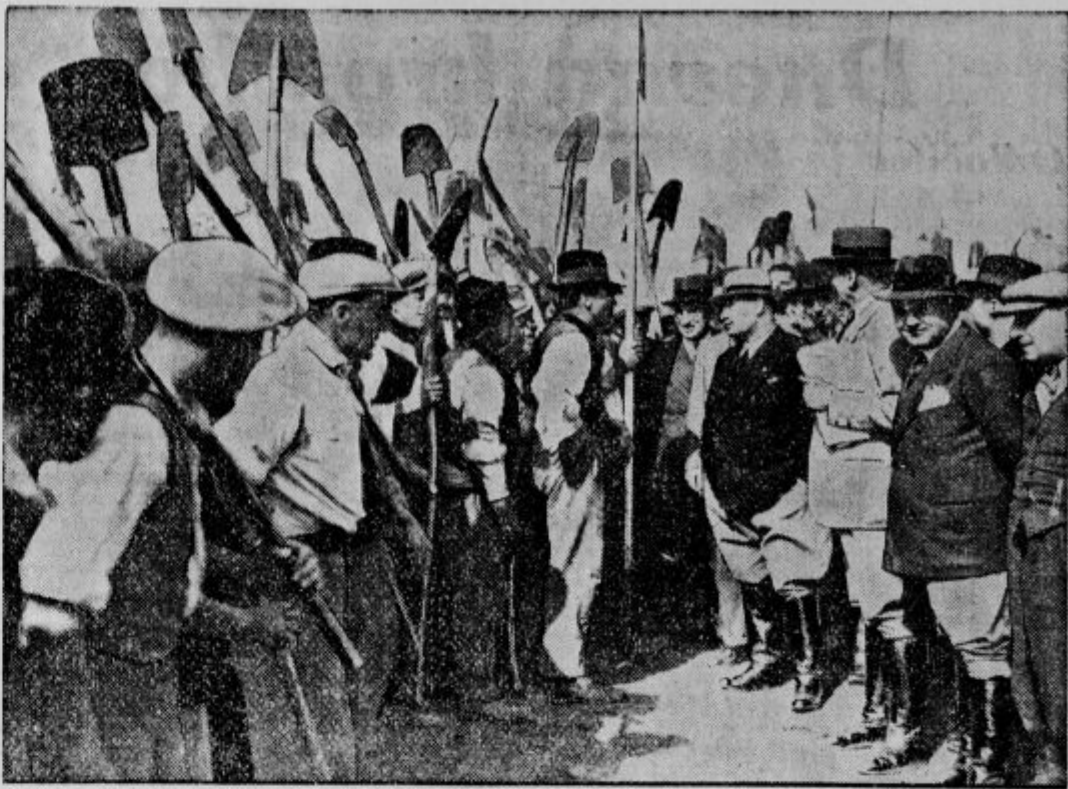
Ravno v današnjih časih je varčnost jako redka krepost. Nihče se ne mara omejevali v svojih izdatkih. Vsak meni, da ponižuje svojo čast in dostojanstvo, ako se more pri tej ali oni priliki pokazati kot oni, ki si česa ne morejo privoščiti.

Predvsem je baš »srednji stane« tisti, ki mu manjka te čednosti. Pojem »srednji stane« si je zadnje čase prisvojil poseben transki stan, ki povzroča, da izven beseda kot nekaj opis za »stan pomilovanja vrednih«. Ta stan ima tudi v resnici mnogo težav in križev, ki temelje samo na njegovem socialnem položaju. Pomanjkanje kreposti dobrega gospodinjstva ima deloma podlago v posebnosti življenjskih pogojev srednjega stanu.

Osebe, ki sestavljajo srednji stan: lastniki manjših in srednjih trgovin, državni, občinski in zasebni uradniki, nameščenci itd., v splošnem žive v nekem viščem stanju. Pod njimi se nahaja široki razred »nižjih slojeve«, onih, ki nimajo ne imetja, ne imena. Od teh se »srednji stane« hoče očitno razlikovati. Nad njimi pa stoji ljudje, ki jim imetje podeljuje pravico in moč, da nastopajo kot močniki, ko morejo zadostiti vsem svojim željam. Tem se »srednji stane« želi čim bolj približati, ker želi pokazati, da ne zaostaja za njimi, da nimajo samo »višje« denarja in da ne znajo živeti samo oni; dalje tudi, ker pričakuje od stikov z »višjimi« družabnih in gospodarskih koristi.

V ta namen se zboljšava vsakdanje življenje, in sicer čisto tako, da seže, kakor pravimo »preko razmere«. Za vzor jemljejo življenje drugih, imovitejših ljudi. »Kar morejo oni, moremo tudi mi,« to je stalen refren naše družbe. V to svrhu se izmetava denar za razne malenkosti, ki bi jih ne bilo treba, končno se pa čudimo, kam je šel ves ta denar in obdolžujemo težke razmere in drage čase.

Zadoščenje raznim muham in razvadam zahteva denarja, in ako dohodki niso v pravem razmerju z izdatki, je družabni polom neizogiben.

Mussolini med delavci. V svrhu zmanjšanja števila brezposelnih je italijanska vlada razvila izredno živahno gradbeno delavnost. Gradijo nove ceste in mostove, regulirajo reke in sedaj so pričeli z izsuševalnimi deli na močvirju pri Pentinu.

Vse za denar

Povsod ob vhodu v neštivilne postaje londonske podzemeljske železnice visi eden in isti pestro poslikan plakat. Kaže velikanskega ruskega carskega dvoglavca orla. V ozadju se dvigajo zlate kupole pravoslavne cerkve. Napis priporoča udeležbo pri izletih na Rusko z največjim, najboljšim, najhitrejšim, najudobnejšim parnikom »Po-

Profesor in pometač

Ostavka ravnatelja pariške opere dobiva vedno širši pomen. Razen vprašanja o stalnem primanjkljaju državnih gledališč je vrgla luč na splošne nevezdrne razmere, pod katerim života-rijo francoski umetniki. Tajnik francoske akademije Charles Vidores je opozoril v posebnem razgovoru zastopnike dnevnega tiska na izredno težko gmotno stanje učnega osebja državnega konzervatorija in visoke šole umetnosti. Člani umetniške akademije, ki uživajo svetoven sloves, prejema isto letno plačo: 22.000 frankov, kakor povprečni strokovni učitelji za risanje na pariških srednjih šolah. Profesorji na konzervatoriju so slabše plačani kakor pariški cestni pometači! Povprečna celotna plača znaša namreč na konzervatoriju 17.000 frankov. Pometač ima med tem poleg plače še posebne stanovanjske, družinske in druge doklade, prejema prispevek za nabavo delovne obleke itd. Vse skupaj znaša 20.000 frankov letno. Poglejmo tako zvano obubožano Nemčijo, — je sklenil tajnik. — Nastavljeni nemških glasbenih in umetniških šol prejema po večjih mestih 60 do 90 tisoč frankov plače na leto. Francoski profesorji ne morejo niti sanjati na slične dohodke.

Počitnice na obroke

Francozi so zelo varčno ljudstvo. Hranilne vloge so važen činitelj v življenju najbolj skromnih ljudi. Ministrstvo za tujski promet ozir. njegov oddelek za prometno službo (National Touring Office) je sklenil izrabititi to nacionalno lastnost in sicer na izredno duhovit način. Natisnil je »počitniške znamke« po en, dva, pet in deset frankov, ki jih bodo prodajali vsi poštni uradi. Vsakdo, ki bo v stanju namesto cigaret ali požirka vina, kupovati posamezne znamke, bo na ta način z malimi zneski lahko plačal na obroke počitniško vožnjo. Prometni uradi delijo v to svrhu brezplačno posebne knjižice, v katere je treba nalepiti počitniške znamke. Knjižice so različne velikosti, imajo večje ali manjše število strani. Prometni uradi zamenjajo izpolnjene knjižice za počitniške legitimacije, ki se glasijo na vplačan znesek. Lastniki izkaznice dobivajo nakazila za vožnjo z železnice ali parnikom ter za prehrano in sobo v kateremkoli določenem letovišču. Bivanje v morskem kopališču, planinah itd. lahko traja dva tedna, tri tedne, en mesec itd. primerno vplačanemu znesku. Prometni urad je sestavil dolgo listo počitniških krajev, ki bodo sprejemali nakaznice. Mnogo manjših hotelov in zdravilišč se živahno zanima za počitniške znamke v pričakovanju, da bodo izdatno povečali dotok tujcev.

FOTOAPARATE

svetovnih trvdč Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta. Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zahtevajte ceniki

Izjemno stanje v Čili. Vlada republike Čile je sklenila odpraviti zlasti standard. Ker so se vsled tega mnogi trgovci upirali sprejeti papirnat denar, je prišlo v mestu Santiago do ponovnih krvavih izgrediv. Vsled tega je vlada odredila izjemno stanje. Na levi predsednik republike Don Juan Esteban Montero; parlament v Santiagu.

„Poštna pokora“

Vse postave in pravilniki na svetu so nepopolni v tem oziru, da niso v stanju predvideti vseh možnih zlorab in posledic. To velja tudi za dokaj zastarele angleške poštne predpise. Številne nejasnosti teh določb nudijo sovražnikom pošte obilo prilik za več ali manj duhovite potegavščine. Na nesrečo britske uprave pošte in brzojava stanuje v Londonu stari bogati čudak Reginald Bray, ki mu pomeni to področje edino vsebino njegovega življenja. Tako na pr. ni nikjer povedano v poštne pravilniku, da morajo biti spisana pisma izključno na papirju. Zato ima mr. Bray priliko spuščati v

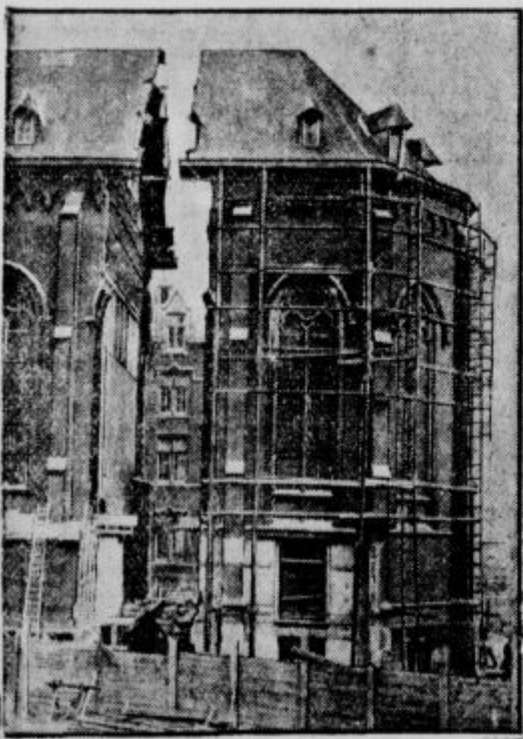
Volivno borbo v Franciji je pričel Tardieu na shodu v Parizu. Volivna borba bo zelo živahna. Foznavalci francoskih razmer so mnenja, da bo zmaga leviča.

nabiralnike pisma, ki jih piše na klobukih, copatah, ovratnikih ali celo kosih čajnega peciva. Včasih, dasi bolj redko, se dogaja, da se slična »pošiljatev« izgubi. V tem primeru takoj zahteva »poštna pokora« (kakor imenujejo mr. Braya pismonoše) po svojem stalnem odvetniku primerno odškodnino. Nesrečna poštna direkcija mora poizvedovati, kam je izginilo na cigaretni stročnici spisano pismo na naslov g. N. N., ki je bilo vrženo v nabiralnik št. X dne ... meseca ... ob ... uri. Ob lanskem božiču je odkril mr. Bray, da stane poštna nakaznica za en penny dokaj manj kakor navadna dopisnica. Takoj je nakazal vsem svojim znancom po en penny in zraven voščil »vesele praznike«, da ne bi po nepotrebnem razmetaval denarja za znamke.

Kolesa uživajo na Angleškem posebno znižano poštino. Mr. Bray se je dal privezati na kolo, se je osebno prijavil kot priporočena pošiljatelj ter ga je moral pismonoša peljati domov, ker ga ni mogel z ostalimi kolesi vred natovoriti na streho poštnega avtobusa. Ta zgodba je povzročila veliko ogorčenje pri poštarjih in dosti smeha pri občinstvu na vsem Angleškem.

Po dolgem študiju brzojavnega pravilnika je prišel mr. Bray na nov sijajen domislek. Dolga krajevna imena kot Loch Lomond, Wormwood Scrubs ali celo Sv. Peter pod Svetimi Gorami se računajo v brzojavkah za eno samo besedo. To velja navadno za naslove. A »poštna pokora« je prebrskala ves imenik angleških vasi in mest in oddala brzojavko, ki je vsebovala samo 12 plačljivih besed, dasi jih je štela 32. Seveda je moral uradnik tudi pregledati ves zemljepis, ker ni bilo mogoče drugače ugotoviti, da vsebuje brzojavka sama krajevna imena.

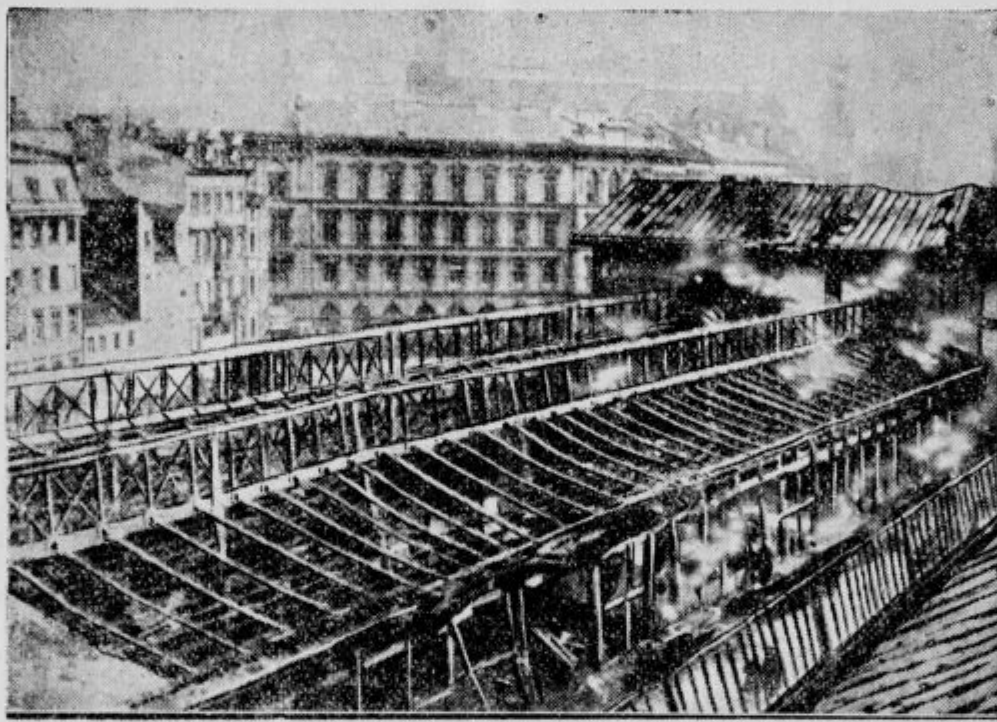
Zadnjič se je mr. Bray le uredil. Prinesel je na pošto novorojenčka neke služkinje in ga hotel poslati kot paket. Pošta je bila pripravljena sprejeti paket, a izjavila, da ne bo jamčila za vsebino. Uradnik je pomolil pošiljatelju paragraf, ki se nanaša na skazljive snovi. Mr. Bray je bil nepopisno ogorčen, ker so ga zavrnili s pomočjo njegovega lastnega orožja. Prisegel je maščevanje, ker je zvedel, da mu je poštni minister hudo zameril iz različnih londonskih pošt dvajsetkrat odposlano »ceno brzojavke«. Pravni izvedenci poštnega ministrstva so se zdaj lotili sestavljanja »naredbe zoper škodljivo delovanje oseb, ki izrabljajo poštne in brzojavne naprave v osebne svrhe brez vsakega praktičnega pomena«. Mr. Bray se ni prestrašil. Objavil je v londonskih dnevnikih, da bo kmalu moral poslati kot poštni paket živega slona. Čim ga dobi, bo napisal na oklih naslov in odkorakal na pošto. Videli so, ali se bo upala angleška pošta zavrniti britskega državljana in davkoplačevalca. Če bo na-

Razklana cerkev. Znamenito samostansko cerkev sv. Avguština v mestu Jupille pri Lüttichu v Belgiji so podaljšali za 8 in pol metra na ta način, da so prednji del s hidravličnimi žerjavi premaknili.

slov po predpisih čitljiv, bo morala slona prevzeti.

Tako se je pričela odkrita vojna in mr. Bray bo ostal v poštni zgodovini kot povzročitelj zakonov zoper poštne škodljivce. Pred kratkim je objavilo poštno ministrstvo razglas na Angležinje, kjer jih opozarja na stalne, po njih povzročene velike izgube. Obrazci za brzojavke so na Angleškem namreč brezplačni. Zračunano je, da se porabi v Londonu samem letno do 58 milijonov teh lističev. A ugotovljeno je tudi, da se porabi od njih samo 32 milijonov za pošiljanje brzojavk. Ostalih 26 milijonov obrazcev kratkoma izgine. Pošta ima na ta način tisoče funtov škode. Defektivi, ki so pričeli opazovati škodljivce, so kmalu dognali, da pokvarijo ženske največ papirja. Dočim prinašajo moški vnaprej sestavljeno besedilo, pokvari povprečna ženska pri pošiljanju brzojavke najmanj tri obrazce. Zelo dolgo bečka in popravlja tudi še četrti list, preden bo z njim zadovoljna. Zato so poštne kočare za smeti dnevno natlačeno polne. Število pokvarjenih lističev gre v desetisoče. Pošiljateljica zapiše naslov in prehaja k besedilu: »Draga Emmie danes poroka Londonu Jaz Jake neskončno srečna Stanujeva...« Zda je treba dodati še naslov in podpis. Mlada gospa nenadoma opazi, da šteje brzojavka več kakor deset besed, torej bo predraga. Zmečkan listič leti v koš. Gospa odtrga novega in prične pisati z istim uspehom naprej... To je tipičen slučaj za navadno škodljivce. A dogajajo se tudi izredne, težko umljive zlorabe. Neka premožna gospa je pet let pisala na brzojavnih obrazcih svoj dnevnik. Skoraj dnevno je prihajala zvečer, preden so pošto zaprli, po novo zalogo obrazcev in se z njo takoj odstranila. Druge ženske zopet rabijo ta papir za osebno dopisovanje, ker jim ugaja oblika. Zopet druge štediljive gospodinje jemljejo te obrazce, da bi sešile zvezke za kuhinjska navodila in slično. Poštna uprava poziva občinstvo, naj štedi in ne povzroča nepotrebnih stroškov pod pretno globo. Vsi londonski poštarji pa željno pričakujejo, ali ne bo mogoče kaznovati tudi hudobnega mr. Reginalda Braya.

Največja monakovska tržnica je te dni pogorela.

Varčevanje

Varčevanje je beseda, ki jo marsikdo izgovarja, a malokdo upošteva. Izključiti vse nepotrebne izdatke velja za prvi pogoj, da se doseže zaželjeno blagostanje in se zagotovi brezskrbna bodočnost. Nalagali se v dobrih razmerah, prištevati se k srečnikom, ki mu ne groze denarne skrbi. Je pač želja vsakogar, ki ni imel sreče, da mu je stal ob zibel bogat oče —, vendar imajo ravno ti najmanj veselja do varčevanja. »Šteti pravi čas, pa boš imel v sili prazen žep,« pravi večina. Drugi pa menijo: »Od jutri dalje bomo štedili.« Volja štedenja pa je redko tako močna, da bi mogla obvladovati želje in strasti, tako da pričneš štediti šele takrat, ko nas v to prisili neizprosni »mora«.

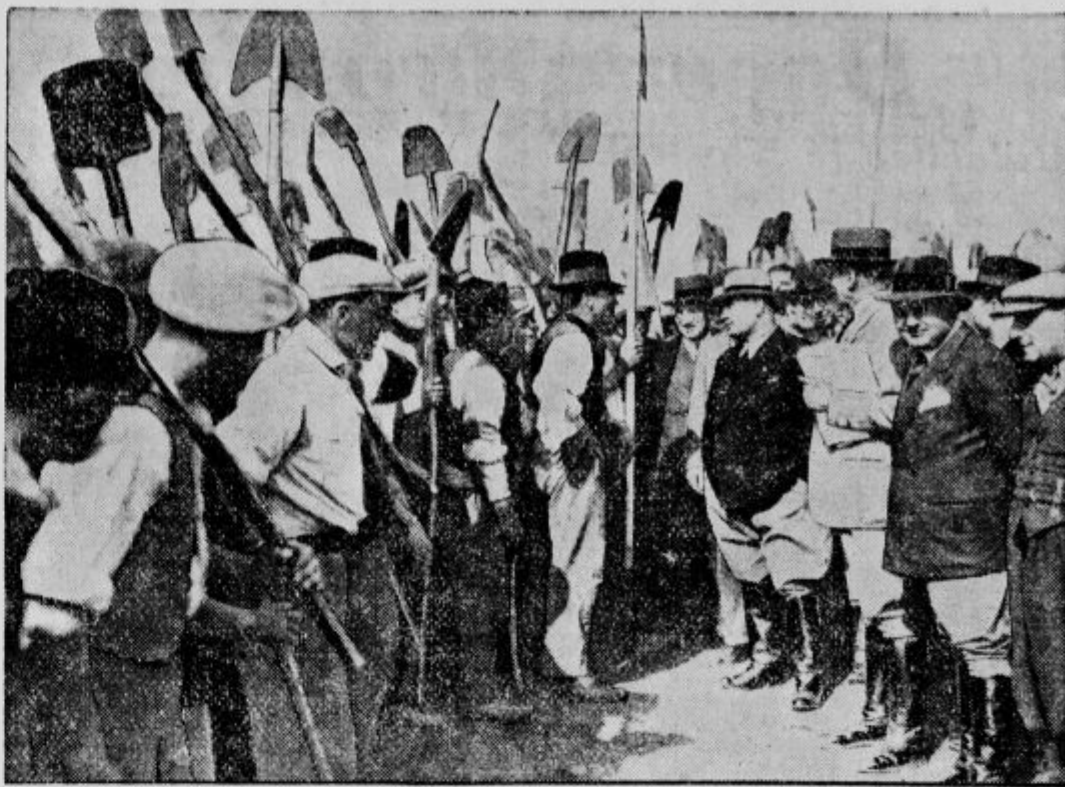
Ravno v današnjih časih je varčevnost jako redka krepost. Nihče se ne mara omejevali v svojih izdatkih. Vsak meni, da ponižuje svojo čast in dostojanstvo, ako se more pri tej ali oni priliki pokazati kot oni, ki si česa ne morejo privoščiti.

Predvsem je baš »srednji stan« tisti, ki mu manjka te čednosti. Pojm »srednji stan« si je zadnje čase prisvojil poseben stranski stan, ki povzroča, da izzveni beseda kot nekak opis za »stan pomilovanja vrednih«. Ta stan ima tudi v resnici mnogo težav in križev, ki temelje samo na njegovem socialnem položaju. Pomanjkanje kreposti dobrega gospodinjstva ima deloma podlago v posebnosti življenjskih pogojev urednjega stanu.

Osebe, ki sestavljajo srednji stan: lastniki manjših in srednjih trgovin, državni, občinski in zasebni uradniki, nameščenci itd., v splošnem žive v nekem višjem stanju. Pod njimi se nahaja široki razred »nižjih slojev«, onih, ki nimajo ne imetja, ne imena. Od teh se »srednji stan« hoče očitno razlikovati. Nad njimi pa stojijo ljudje, ki jim imetje podeljuje pravico in moč, da nastopajo kot močniki, ko morejo zadostiti vsem svojim željam. Tem se »srednji stan« želi čim bolj približati, ker želi pokazati, da ne zaostaja za njimi, da nimajo samo »višje« denarja in da ne znajo živeti samo oni; dalje tudi, ker pričakuje od stikov z »višjimi« družabnih in gospodarskih koristi.

V ta namen se zboljšava vsakdanje življenje, in sicer čisto tako, da seže, kakor pravimo »preko razmere«. Za vzor jemljejo življenje drugih, imovitejših ljudi. »Kar morejo oni, moremo tudi mi,« to je stalen refren naše družbe. V to svrhu se izmetava denar za razne malenkosti, ki bi jih ne bilo treba, končno se pa čudimo, kam je šel ves ta denar in obdolžujemo težke razmere in drage čase.

Zadoščenje raznim muham in razvadam zahteva denarja, in ako dohodki niso v pravem razmerju z izdatki, je družabni polom neizogiben.

Mussolini med delavci. V svrhu zmanjšanja števila brezposelnih je italijanska vlada razvila izredno živahno gradbeno delavnost. Gradijo nove ceste in mostove, regulirajo reke in sedaj so pričeli z izsuševalnimi deli na močvirju pri Pentinu.

Vse za denar

Povsod ob vhodu v neštnevilne postaje londonske podzemeljske železnice visi eden in isti pestro poslikan plakat. Kaže velikanskega ruskega carskega dvoglavega orla. V ozadju se dvigajo zlate kupole pravoslavne cerkve. Napis priporoča udeležbo pri izletih na Rusko z največjim, najboljšim, najhitrejšim, najudobnejšim parnikom »Po-

Profesor in pometač

Ostavka ravnatelja pariške opere dobiva vedno širši pomen. Razen vprašanja o stalnem primanjkljaju državnih gledališč je vrgla luč na splošne nevdružne razmere, pod katerim života-rijo francoski umetniki. Tajnik francoske akademije Charles Vidores je opozoril v posebnem razgovoru zastopnike dnevnega tiska na izredno težko gmočno stanje učenega osebja državnega konzervatorija in visoke šole umetnosti. Člani umetniške akademije, ki uživajo svetoven sloves, prejema isto letno plačo: 22.000 frankov, kakor povprečni strokovni učitelji za risanje na pariških srednjih šolah. Profesorji na konzervatoriju so slabše plačani kakor pariški cestni pometači! Povprečna celotna plača znaša namreč na konzervatoriju 17.000 frankov. Pometač ima med tem poleg plače še posebne stanovanjske, družinske in druge doklade, prejema prispevek za nabavo delovne obleke itd. Vse skupaj znaša 20.000 frankov letno. Poglejmo tako zvano obubožano Nemčijo, — je sklenil tajnik. — Nastavljeni nemških glasbenih in umetniških šol prejema po večjih mestih 60 do 90 tisoč frankov plače na leto. Francoski profesorji ne morejo niti sanjati na slične dohodke.

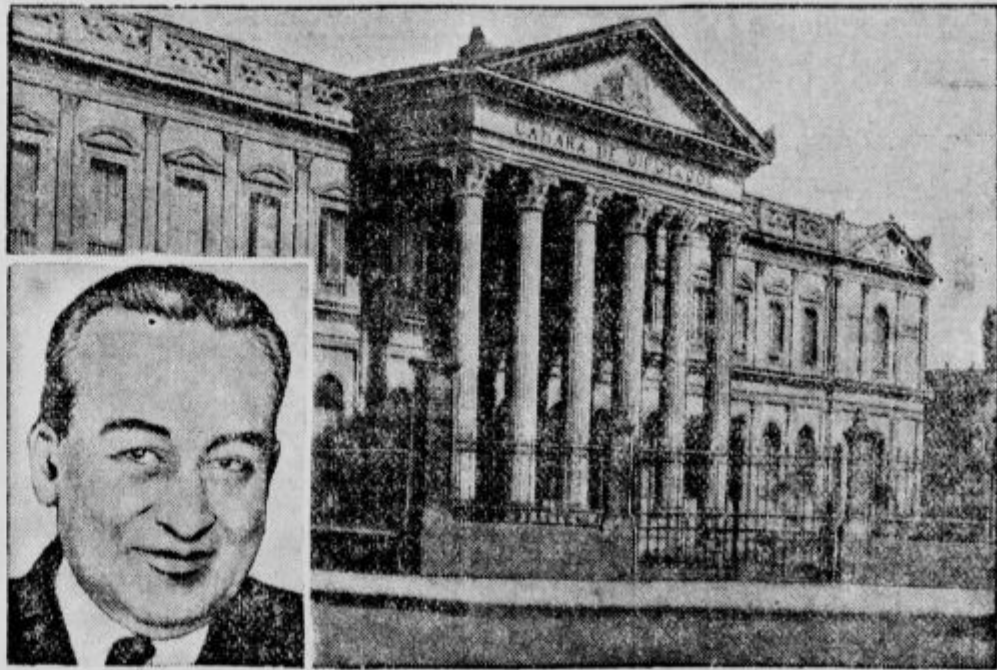
Počitnice na obroke

Francozi so zelo varčno ljudstvo. Hranilne vloge so važen činitelj v življenju najbolj skromnih ljudi. Ministrstvo za tujski promet ozir. njegov oddelek za prometno službo (National Touring Office) je sklenil izrabit to nacionalno lastnost in sicer na izredno duhovit način. Natisnil je »počitniške znamke« po en, dva, pet in deset frankov, ki jih bodo prodajali vsi poštni uradi. Vsakdo, ki bo v stanju namesto cigaret ali požirka vina, kupovati posamezne znamke, bo na ta način z malimi zneski lahko plačal na obroke počitniško vožnjo. Prometni uradi delijo v to svrhu brezplačno posebne knjižice, v katere je treba nalepiti počitniške znamke. Knjižice so različne velikosti, imajo večje ali manjše število strani. Prometni uradi zamenjajo izpolnjene knjižice za počitniške legitimacije, ki se glasio na vplačan znesek. Lastniki izkaznic dobivajo nakazila za vožnjo z železnico ali parnikom ter za prehrano in sobo v kateremkoli določenem letovišču. Bivanje v morskem kopalšču, planinah itd. lahko traja dva tedna, tri tedne, en mesec itd. primerno vplačanemu znesku. Prometni urad je sestavljal dolgo listo počitniških krajev, ki bodo sprejemali nakaznice. Mnogo manjših hotelov in zdravilišč se živahno zanima za počitniške znamke in pričakovanju, da bodo izdatno povečali dotok tujcev.

FOTOAPARATE

svetovnih trdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta. Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Izjemno stanje v Čili. Vlada republike Čile je sklenila odpraviti zlasti standard. Ker so se vsled tega mnogi trgovci upirali sprejeti papirnat denar, je prišlo v mestu Santiago do ponovnih krvavih izgrediv. Vsled tega je vlada odredila izjemno stanje. Na levi predsednik republike Don Juan Esteban Montero; parlament v Santiagu.